FOCI

Tényleg nem keresnek eleget a magyar futballisták?

Dénes Ferenc | 2022. 02. 14. 20:56

Úgy tűnik, hazánkban ma az az általános társadalmi értékítélet, hogy az NB I-ben játszó hivatásos labdarúgók sokat keresnek például az ápolónőkhöz, a tanárokhoz és tulajdonképpen bármilyen más dolgozói csoporthoz képest, másrészt ezért a futballért egy forint is sok. A vélemény szabad, de ebben a cikkben amellett érvelek, hogy sportközgazdasági értelemben a Magyarországon dolgozó hivatásos labdarúgók keveset keresnek. A jelenség egyszerre oka és szimptómája a magyar hivatásos futball üzemzavarának.

Sok, kevés

A Forbes magazin 2019 augusztusában rövid összeállításában utánajárt, hogy az egyes országok kiemelt bajnokságaiban játszó hivatásos labdarúgók fizetése miképpen viszonyul az átlagbérekhez. A szélsőség Kína volt, ahol 2018-ban a hivatásos futballisták bérezése 160-szorosa volt az átlagnak, ami azt jelentette, hogy egy játékos nagyjából két és fél nap alatt megkereste egy átlag kínai éves pénzét. A Russian Premier League-ben 103-szor, a török Süper Ligben 99-szer kerestek többet a labdarúgók. A Forbes módszertanát használva a számításokhoz a különbség 2019-ben csökkent, Kínában például már „csak" alig 145-ször kerestek többet ekkor a labdarúgók, az öt nagy kiemelt bajnokság sorrendje pedig így alakult: Anglia (111×), Spanyolország (102×), Olaszország (80×), Bundesliga (51×), Franciaország (39×). Az európai országok közül mindössze kilenc olyan akadt, amelyben a játékosok kevesebbet kerestek, mint az őket követő szurkolók.

Január közepén adta ki az UEFA a szokásos, éves jelentését az európai hivatásos labdarúgópiac állapotáról, amit az egyes tagországok szövetségi adataiból összesítve állít össze. Ezt elemezte **Székely Sarolta** az mfor.hu portálon közölt írásában, és arra jutott, hogy

2020-ban a magyar NB I játékosai átlagban 2,9 millió forintot kerestek havonta, ami hétszerese a magyar átlagfizetésnek.

Sőt becslései alapján a valóságban a különbség jóval nagyobb, akár tízszeres is lehet. Akár hétszeres, akár tízszeres, mindenesetre jelentősen kisebb a differencia, mint a labdarúgásban számottevő európai országokban, de akár a jelentős futballkultúrájú Brazília, Mexikó, vagy a velünk egy sorba tartozó Ukrajna, esetleg a kevésbé fejlett India esetében – és persze számottevően nagyobb, a lett, az észt, a finn, az izlandi, a wales-i vagy az örmény bajnokságokhoz viszonyítva.

Fizetések, teljesítmény

Hogy pontosan mit is értsünk teljesítményen, amihez a magyar labdarúgók fizetését mérni kellene, az nem egyértelmű. A nyilvános közbeszéd visszatérő toposza a nemzetközi eredménytelenség, azonban az elmúlt évtizedben a MOL Fehérvár kétszer is eljutott az Európa Liga (EL) csoportköréig (2012, 2018), ahova 2019-ben a Ferencváros is, ráadásul a Fradi 2020-ban a BL főtáblájára is beverekedte magát. Nem közvetlenül függ össze a játékosok bérével, de a közhangulatot befolyásolja a válogatott hullámvasút-szereplése. Évtizedek után részvétel a 2016-os és a 2021-es Európa-bajnokságon, közte vereség Andorrától, újabb világbajnokság 2022-ben a magyarok nélkül, a selejtezőben zakó Albániától oda-vissza, de több mint figyelemre méltó döntetlen a Wembley-ben. Lehet mondani, hogy ez kevés, de tényszerűen jelentősen több, mint amit 1986-tól 2012-ig a magyar futball általánosságban elért.

Éppenséggel lehetne a gazdasági teljesítményhez is mérni a fizetéseket. A hivatkozott UEFA-kiadvány számai alapján az látszik, hogy bevételeit tekintve 2020-ban az NB I Európa 14. legnagyobb bajnoksága volt. Az előző évhez képest kiugróan, 23 százalékkal tudta bevételeit növelni, ami főleg annak volt köszönhető, hogy jelentősen nőtt az UEFA-tól származó pénzek aránya a liga összesített bevételében (2019-ben 6, 2020-ban 14 százalék). 2020-ban egy átlagos magyar futballvállalat a bevételeinek mindössze 51 százalékát költötte játékosfizetésekre, és ez az arány messze a legalacsonyabb Európában, ahol a húsz legnagyobb bérköltséget elszámoló liga esetében – a rangsorban 19. magyar nélkül – az arány átlagban 71,5, a többiek esetében 81 százalék volt. Szóval az a helyzet, hogy

a hivatásos magyar futballgazdaság úgy érte el a 14. legnagyobb bevételt, hogy bérköltségei messze az európai átlag alatt maradtak.

Ez akkor is figyelemre méltó, ha a számok kicsit csalnak, mivel a Ferencváros remek nemzetközi szereplése után járó extra UEFA-bevételek ebben az évben jelentek meg, és a Fradi kiugró pénzügyei jelentősen befolyásolják az átlagot. Mindenesetre ezeket az extra bevételeket nem költötte el „egy az egyben" sem az FTC, sem a magyar futball.

A kocsmai beszélgetések és a twitter kommentháborúk faék-egyszerűségű megközelítése, hogy rossz a magyar futball. Ez a korábbi évtizedekkel összehasonlítva biztosan nem igaz, hiszen a labdarúgás környezete, infrastruktúrája, szervezettsége, menedzsmentje jelentősen javult, ma tényleg minden külső tényező adott és rendelkezésre áll, hogy valóban szórakozás legyen a labdarúgás. A pályán nyújtott teljesítményről alkotott vélemény pedig nagyon egyénhez kötött és viszonylagos. De aki látott már valamelyik nagy bajnokság alacsonyabb osztályából – amelyben a fizetések többnyire még mindig magasabbak, mint nálunk – teltházas mérkőzést a helyszínen, megerősítheti: bár a játékosok produkciója más, a minőségi mutatókban nem nagyon veri a magyar első osztályt. A telt ház nem a játék színvonalából adódik.

FARKAS NORBERT / 24.HU

Miért keresnek ennyit?

Az amerikai hivatásos sportok esetében a válasz teljesen egyszerű: azért keresnek kiemelkedően sokat a hivatásos sportolók, mert több mint másfél évszázada „feltalálták a meleg vizet”. A ligák és a csapatok menedzsmentje – a tulajdonosok hathatós közreműködésével – összeszedi és „zsákba rakja” a begyűjtött pénzt, majd néha a megegyezésig a bajnokságok felfüggesztésével járó kemény tárgyalások végén felosztják az összes bevételt a játékosfizetések és a profitot is tartalmazó üzemeltetés között. Magyarán: az USA-ban azért keresnek annyit a hivatásos sportolók, mert ilyen nagy a fizetőképes kereslet a sportszórakozás iránt, ilyen sok pénz van a zsákban.

Európában ugyancsak van összefüggés a fizetőképes kereslet és a labdarúgó-fizetések között, de ez a kapcsolat már a hivatásos európai futball kialakulásakor kapott egy „vajszínű árnyalatot”.

Európában munkavállalóként alkalmazzák a futballistákat, akik fizetést kapnak. A fizetések a piacgazdaságokban sokáig a futballvállalatok kemény költségvetési korlátjának voltak alárendelve, magyarán, akkora fizetéseket adtak egy csapatnál, amennyire a bevételek lehetőséget adtak, a tulajdonosok csak „jóérzésük” mértékéig fedeztek veszteséget. Ez alól csupán néhány rosszcsont (ikonja **Bernard Roger Tapie**, az Olympique de Marseille volt elnöke) és a létező szocializmus egy-egy futballgazdasága volt kivétel, ahol rendszerszerűen költöttek többet a bevételeknél, többek között játékosfizetésekre is.

Az angol Premier League-gel és az UEFA Bajnokok Ligájával létrejövő, amerikai típusú szórakoztatóipari futball felforgatta a labdarúgóvilágot.

A kialakult új, immár globális szórakoztatássá váló világrendben sokak számára a Manchester United felemelkedése és szárnyalása volt a példa arra, hogy érdemes befektetni játékjogokba és játékosfizetésekbe, mert busásan megtérül. Ezt a logikát **Florentino Pérez**, a Real Madrid elnöke fejlesztette tökélyre az ő Galaktikusaival. A hivatásos labdarúgó-fizetések utóbbi évekbeli elszabadulása viszont már sokban köthető azokhoz az elmúlt másfél évtizedben színre lépő új orosz, ázsiai és arab futballvállalati tulajdonosokhoz, akik már nem feltétlenül a pénzügyi megtérülést keresik, számukra a soft power egyenrangú, ha nem előbbre való szempont. Az új tulajdonosok jellemzően a középcsapatok átvételével tudtak piacra lépni, amelyekbe csak igen magas felárral lehet átcsábítani komoly tudással, azaz értékteremtő képességgel rendelkező játékosokat. Ez a helyzet bérversenyt indított el, ami jelentősen inflálta a labdarúgó-fizetéseket. A fejlemény a legnagyobb költségvetésű csapatoktól indulva kihatott az európai közép- és kiscsapatokra is, megspékelve például az orosz és ukrán oligarchák úrhatnámságával.

Az a helyzet, hogy ma már csak mesebeli véletlenszerűséggel jutnak komolyabb szerephez kis költségvetésű, azaz kis fizetéssel dolgozó csapatok az európai kupasorozatokban. Ha nemzetközi szinten bármilyen eredményt akarsz elérni, akkor az a jelszó: virítsd a lóvét!

MOHOS MÁRTON / 24.HU

A ferencvárosi játékosok a Dinamo Zagreb elleni Bajnokok Ligája-selejtezőn elért 2-1-es győzelmet ünneplik 2020 szeptemberében

Több pénz kell

„Tudsz úszni? És ha megfizetem?” – idézi újra és újra a magyar labdarúgással kapcsolatban **Hofi Géza** bonmot-ját a közvélemény. Az a helyzet, hogy a válasz: igen! Ha többet fizetsz, megtanulok úszni, értsd, a fizetéssel arányosan több munkát fektetek be a futballtudás megszerzésébe, a kifizetési mátrixtól függően rendelek kevesebbet vagy éppen mindent alá annak, hogy sikeres legyek. Persze, értem én, a kérdés a képességekre vonatkozik, de egy foglalkozás vonzó volta vagy elutasítottsága összefügg a hosszú távú kereseti lehetőségekkel. A sportolói karrier viszonylag rövid és nagyon kockázatos dolog. Százezrekből éri el a jó megélhetést biztosító pályafutást valaki. A szülők és a fiatal felnőttek beárazzák a kockázatokat, a gyerekkorban még sok bizonytalanságot rejtő tehetséget, a sérülékenységet, a statisztikai, rassz- stb. diszkriminációt, a szerencsét és így tovább. A szülők akkor ösztönzik a gyerekeiket és vállalnak áldozatot annak érdekében, hogy a kölyök elinduljon a sportolói, a labdarúgó-életpályán, ha nagy az esély a sikerre és/vagy olyan csábítóan óriás a díj, hogy érdemes érte nagyobb kockázatot vállalni.

Ha egy hivatásos labdarúgó alig keres többet pályafutása csúcsán, mint egy könyvelő, akkor ezt látva a szülők inkább „rendes szakma” felé terelik a gyereket.

A nagy fizetés ígérete másrészt kiélezi a versenyt – csak a legjobbak maradnak. Nagy fizetések, sok munka, egyre jobb játékosok, egyre jobb csapatok, egyre jobb meccsek, egyre több labdarúgás iránt érdeklődő, egyre több pénz az iparágban, egyre nagyobb játékosfizetések, egyre vonzóbb labdarúgó szakma és így tovább.

Ahogyan az előbb levezettem, a jobb minőségű, azaz eredményesebb futballhoz jobb labdarúgók kellenek. A jobb labdarúgók képzése, játékjoga és fizetése pedig sokba kerül. Minél jobb egy labdarúgó, annál többe.

Akkor miért sok, ha kevés?

Miközben Magyarországon milliókat érdekel a labdarúgás és benne a magyar futball is a közérdeklődés tárgya, a hazai hivatásos labdarúgás képe, közmegítélése kifejezetten negatív. Ebben sok minden és mindenki benne van – tessék beleolvasni a ’80-as, ’90-es, 2000-es évek magyar futballsajtójába, belehallgatni, -nézni a korabeli kabaréműsorokba –, de döntően a magyar labdarúgás maga a felelős. A ’60-as évek még mindig világszínvonalú futballját sikerült tényleg nagyon mélyre lezülleszteni. De amíg volt eredmény, értsd, a világ legnagyobb csapataival, futballmárkáival versenyképesek voltunk, addig sok mindent megbocsátott a nagyérdemű. Amint azonban elmaradtak a győzelmek, úgy hulltak vissza a futball és a játékosok fejére az eltékozolt évtizedek.

A magyar labdarúgás 2010 utáni közpénzekből levezényelt, soha nem látott fejlesztése, különösen a stadionépítési program és az utánpótlásra szánt milliárdok (TAO-program) ebben a szövegkörnyezetben sokak számára teljesen érthetetlennek és értelmezhetetlennek tűntek. Ráadásul

a társadalom többsége úgy véli, hogy a hivatásos labdarúgók fizetésének fedezete is kisebb vagy jelentősebb részben közpénz,

és ezt pártszimpátiától függetlenül nehezen fogadja el. Legitim úgy vélekedni, hogy a labdarúgásra szánt közpénzt máshol, mások fizetésére kellene elkölteni, és nem belegondolni abba, hogy a legtöbbször emlegetett ágazatoknak sem feltétlenül állami támogatásokkal kellene működniük. De legitim az a vélemény is, ha valaki ezt igazságtalannak gondolja a futballal szemben, hiszen Magyarországon a kultúra minden ága, benne a sokat emlegetett „bezzeg más sportágak" sora is, teljesen vagy nagyrészt állami forrásokból él.

A dilemma feloldása – amint az éppen a 2020. évi adatok alapján látható – talán az lenne, ha az egyre többet fizető nemzetközi versenyrendszerekben lennének eredményesek a magyar klubok, és az extra bevételek valahogy szétterülnének a liga csapatai között. A nemzetközi eredményességhez viszont jó, nemzetközileg is számottevő játékosokra van szükség, amihez a jelenleginél sokkal vonzóbb fizetések kellenének. (Nem mellesleg a magyar bajnoki mérkőzések háromnegyedig üres stadionjait is csak vonzóbb szórakozást nyújtó játékosokkal lehetne rövid és középtávon megtölteni.) Ezeknek a fizetéseknek a fedezetét azonban nem tudják kitermelni a szórakoztatóipari magyar futball kereslet-kínálati viszonyai.

A kérdés most már csak az, mi legyen?